

Η νεανική βία υπό το πρίσμα της Ορθόδοξου Θεολογίας και ζωής

/ [Νέοι και Εκκλησία](#)

Ποιμαντική προσέγγιση - μηνύματα αγάπης και ελπίδας προς τη σύγχρονη νεολαία

Η νεανική βία αποτελεί μία από τις πιο ανησυχητικές εκφάνσεις της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας. Εμφανίζεται στο σχολείο, στις παρέες, στις οικογένειες, στα γήπεδα, αλλά και στον ψηφιακό κόσμο, όπου η λεκτική κακοποίηση, ο διαδικτυακός εκφοβισμός και η δημόσια διαπόμπευση τραυματίζουν βαθιά την ανθρώπινη προσωπικότητα και συχνά δημιουργούν ανθρώπινα δράματα.

Ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού και της σφοδρής επιθετικότητας στους χώρους του Σχολείου, όπου, από τόπο συνάντησης και κοινωνικής καταξίωσης, καταντά τόπος εξωτερίκευσης και έκφρασης άγριων εσωτερικών επιθετικών διαθέσεων. Και ενώ άγουρες νεανικές ψυχές θα έπρεπε να είναι γεμάτες με αγνότητα, συντροφικότητα και καλοσύνη, εκφράζουν μίσος και βία, η οποία συχνά είναι αναίτια ή έχει παιδαριώδεις αιτίες. Το πλέον τραγικό είναι ότι συχνά αυτές οι βίαιες επιθέσεις έχουν ολέθρια αποτελέσματα, όπως σοβαρούς

τραυματισμούς, μέχρι και περιπτώσεις θανάτου!

Αυτό το σύγχρονο και πολύ ανησυχητικό φαινόμενο θα πρέπει να μας προβληματίζει όλους, γονείς, εκπαιδευτικούς, επιστήμονες και ποιμένες της Εκκλησίας. Πρέπει να αναζητήσουμε τις πραγματικές αιτίες του, ότι, πίσω από κάθε πράξη βίας, είτε ως δράστης είτε ως θύμα, βρίσκεται ένας άνθρωπος που αναζητά νόημα, αποδοχή, αγάπη και ταυτότητα, ως αποτέλεσμα της πρωτοφανούς κρίσης που αντιμετωπίζει η σημερινή κοινωνία. Το μίσος και η βία φανερώνουν σοβαρά ψυχικά τραύματα, τα οποία υπάρχουν κρυμμένα στην ψυχοσύνθεση πολλών ανθρώπων και εκδηλώνονται ως αντίδραση στα πρόσωπα συνανθρώπων, οι οποίοι νομίζονται ως «αντίπαλοι» και «εχθροί».

Η Ορθόδοξη Εκκλησία δεν αντιμετωπίζει το φαινόμενο μόνο ως κοινωνικό ή ψυχολογικό πρόβλημα, αλλά ως πνευματικό γεγονός που αποκαλύπτει τη διατάραξη της σχέσης του ανθρώπου με τον Θεό, με τον συνάνθρωπο και με τον ίδιο του τον εαυτό. Η ποιμαντική της πρόταση δεν περιορίζεται στην καταδίκη της βίας· προτείνει έναν διαφορετικό τρόπο ζωής, που θεραπεύει την καρδιά και μεταμορφώνει τον άνθρωπο.

Πέρα όμως από τις κοινωνιολογικές, ψυχολογικές και νομικές προσεγγίσεις, η Ορθόδοξη Εκκλησία προσεγγίζει το πρόβλημα ως βαθύτατα υπαρξιακό και πνευματικό. Η βία δεν είναι απλώς μια αντικοινωνική συμπεριφορά· είναι έκφραση της τραυματισμένης ανθρώπινης ύπαρξης, της αποξένωσης από τον Θεό και της διάρρηξης της κοινωνίας της αγάπης.

Η ποιμαντική της Εκκλησίας δεν περιορίζεται στην καταδίκη των πράξεων βίας. Σκοπός της είναι η θεραπεία του ανθρώπου, η αποκατάσταση της κοινωνίας με τον Θεό και η αναγέννηση της ανθρώπινης καρδιάς.

Αυτό το σκοπό θέλει να εξυπηρετήσει και η παρούσα ανακοίνωσή μας, ενόψει της νέας σχολικής χρονιάς. Με πνεύμα αγάπης και αμέριστου ενδιαφέροντος προς τα παιδιά μας, μαζί με τις ευχές μας για καλή πρόοδο, παραθέτουμε και τις ακόλουθες σκέψεις μας για την αντιμετώπιση του σοβαρού φαινομένου της νεανικής βίας. Και τούτο διότι, είμαστε πεπεισμένοι ότι το πρόβλημα αυτό είναι κατά βάσιν πνευματικό, όπως προαναφέραμε και για τούτο η Τοπική μας Εκκλησία, διά του Γραφείου μας και με τις ευλογίες του Σεπτού μας Ποιμενάρχη απευθύνουμε μήνυμα καταλλαγής στις ευαίσθητες νεανικές ψυχές, καλώντας τες να δουν τη ζωή και τις διανθρώπινες σχέσεις υπό το πρίσμα της χριστιανικής αγάπης, του αλληλοσεβασμού, της ανοχής και της ανεξικακίας.

1. Η ανθρώπινη προσωπικότητα ως εικόνα του Θεού

Η βάση της ορθόδοξης ανθρωπολογίας βρίσκεται στη βιβλική διακήρυξη: «**Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα Θεοῦ**» (Γεν.1,27). Κάθε άνθρωπος, ανεξαρτήτως ηλικίας, φυλής ή κοινωνικής θέσης, φέρει μέσα του την εικόνα του Θεού. Η αξία του δεν εξαρτάται από την εξωτερική του εμφάνιση, τις επιδόσεις του ή την κοινωνική του αναγνώριση.

Η βία προσβάλλει αυτήν ακριβώς τη θεοειδή αξία του ανθρώπου. Κάθε μορφή επιθετικότητας, σωματικής ή λεκτικής, αποτελεί άρνηση της ιερότητας του προσώπου. Ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος υπενθυμίζει ότι ο άνθρωπος είναι «**ζώνον θεούμενον**», δηλαδή θεοδημιούργητη ύπαρξη καλεσμένη να θεωθεί. Το κάθε ανθρώπινο πρόσωπο κλήθηκε να γίνει μέτοχος της ζωής του Θεού και όχι φορέας καταστροφής.

2. Η θεολογία της βίας στην Αγία Γραφή

Η πρώτη πράξη βίας στην ιστορία της ανθρωπότητας είναι η αδελφοκτονία του **Άβελ** από τον **Κάιν** (Γεν.κεφ.4). Η αφήγηση αυτή δεν αποτελεί απλώς ιστορική αναφορά. Αποκαλύπτει τη βαθύτερη πνευματική δυναμική της βίας. Ο Κάιν δεν σκοτώνει μόνο τον αδελφό του. Προηγουμένως έχει ήδη απομακρυνθεί από τον Θεό και γι' τούτο δεν έγινε δεκτή η θυσία του. Χαρακτηριστική είναι η ρήση του Θεού προς αυτόν: «**ἵνα τί περίλυπος ἐγένου, καὶ ἵνα τί συνέπεσε τὸ πρόσωπόν σου; οὐκ ἔαν ὀρθῶς προσενέγκης, ὀρθῶς δὲ μὴ διέλῃς, ἡμαρτες; ἡσύχασον· πρὸς σὲ ἡ ἀποστροφή αὐτοῦ, καὶ σὺ ἄρξεις αὐτοῦ**» (Γεν.4,6-7). Η αμαρτία γεννιέται στην καρδιά πριν εκδηλωθεί στις πράξεις. Ο Χριστός θα συμπληρώσει αυτή τη θεολογία λέγοντας: «**ἐκτῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι...**» (Ματθ.15,19). Επομένως, η Εκκλησία δεν αντιμετωπίζει μόνο τις εξωτερικές πράξεις αλλά θεραπεύει τις εσωτερικές αιτίες.

3. Η βία ως πνευματική ασθένεια

Οι Πατέρες της Εκκλησίας θεωρούν ότι οι ρίζες της βίας βρίσκονται στα πάθη. Ο **Άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής** διδάσκει ότι όλα τα πάθη γεννώνται από τη φιλαυτία, δηλαδή την εγωκεντρική αγάπη προς τον εαυτό, η οποία έχει ως αναπόφευκτη συνέπεια την απόρριψη των άλλων. Και το χειρότερο: τον θεωρεί ως ανταγωνιστή, το οποίο πρέπει να αποδυναμώσει ή και να εξοντώσει!

Από το πάθος της φιλαυτίας προέρχονται:

- ο θυμός,

- η ζήλια,
- η φιλοδοξία,
- η υπερηφάνεια,
- η μνησικακία,
- η εκδικητικότητα.

Ο **Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος** γράφει χαρακτηριστικά: **«Τίποτε δεν κάνει τον άνθρωπο τόσο όμοιο με τα θηρία όσο ο ανεξέλεγκτος θυμός»**. Η Εκκλησία, επομένως, δεν βλέπει τον βίαιο νέο ως **«κακό παιδί»**, αλλά ως άνθρωπο που έχει ανάγκη θεραπείας. Η αμαρτία δεν είναι νομική παράβαση· είναι ασθένεια της ύπαρξης.

4. Οι κοινωνικές αιτίες της νεανικής βίας

Η θεολογία δεν αγνοεί την κοινωνική πραγματικότητα. Η σύγχρονη νεολαία μεγαλώνει μέσα σε συνθήκες που συχνά καλλιεργούν την επιθετικότητα:

- κρίση της οικογένειας,
- έλλειψη ουσιαστικής επικοινωνίας,
- υπερβολική χρήση των ψηφιακών μέσων,
- διαδικτυακός εκφοβισμός,
- αποθέωση της δύναμης,
- κουλτούρα ανταγωνισμού,
- κοινωνική ανασφάλεια,
- οικονομικές δυσκολίες,
- απουσία σταθερών προτύπων.

Ο σύγχρονος νέος βιώνει έντονα το άγχος της αποδοχής. Πολλές φορές χρησιμοποιεί τη βία ως μέσο αναγνώρισης ή ως άμυνα απέναντι στην απόρριψη. Ο άνθρωπος που πληγώνεται, συχνά πληγώνει.

5. Ο Χριστός ανατρέπει τη λογική της βίας

Η ιστορία του κόσμου δοξάζει τους ισχυρούς. Το Ευαγγέλιο δοξάζει τους ειρηνοποιούς. Ο Χριστός λέγει: **«Μακάριοι οί ειρηνοποιοί, ότι αυτοί υιοί Θεοῦ κληθήσονται»** (Ματθ.5,9). Η δύναμη του Χριστού δεν εκφράζεται με καταναγκασμό. Εκφράζεται με τη Σταύρωση. Η Ανάσταση αποδεικνύει ότι η αγάπη είναι ισχυρότερη από κάθε μορφή βίας.

Ο Άγιος Πορφύριος έλεγε:«**Το σκοτάδι δεν φεύγει με το σκοτάδι. Ανάβεις το φως**». Αυτή είναι ολόκληρη η ποιμαντική της Εκκλησίας.Δεν πολεμά τον άνθρωπο.Πολεμά το σκοτάδι που τον πληγώνει.

6. Η θεραπευτική πρόταση της Εκκλησίας

Η Ορθόδοξη Εκκλησία δεν προτείνει μια ιδεολογία.Προτείνει τρόπο ζωής.Η θεραπεία της βίας περνά μέσα από:

- την προσωπική σχέση με τον Χριστό,
- την προσευχή,
- την εξομολόγηση,
- τη Θεία Ευχαριστία,
- την άσκηση,
- τη συγχώρηση,
- τη ζωή της ενορίας,
- τη διακονία προς τον πλησίον.

Η Εκκλησία λειτουργεί ως πνευματικό θεραπευτήριο.Ο πνευματικός δεν είναι δικαστής.Είναι ιατρός των ψυχών.

7. Η ποιμαντική απέναντι στους νέους

Οι νέοι σήμερα δεν αναζητούν πρώτα απαντήσεις.Αναζητούν πρόσωπα.Δεν συγκινούνται από ηθικολογίες.Συγκινούνται από την αυθεντικότητα.

Γι' αυτό και ο ποιμένας καλείται:

- να ακούει περισσότερο,
- να κατανοεί βαθύτερα,
- να αγαπά χωρίς όρους,
- να μη στιγματίζει,
- να συνοδεύει τον νέο στην πορεία του.

Η Εκκλησία χρειάζεται χώρους όπου οι νέοι θα αισθάνονται ασφαλείς να εκφράσουν τον θυμό, τις απορίες και τις πληγές τους.

8. Μήνυμα προς τη σύγχρονη νεολαία

Αγαπητέ νέε,

Ζεις σε μια εποχή που σου ζητά συνεχώς να αποδείξεις την αξία σου. Η Εκκλησία σου λέει κάτι διαφορετικό. Η πραγματική σου αξία είναι δεδομένη από το Θεό, ο

Οποίος σε δημιούργησε ως έλλογο ον, μοναδικό και ανεπανάληπτο, προορισμένο να συνδοξασθείς μαζί Του. Μην πιστέψεις ότι η αξία σου εξαρτάται από τα «likes», τη δημοτικότητα ή την εικόνα που προβάλλεις. Την ίδια αξία έχει ο κάθε άνθρωπος, την οποία οφείλουμε να σεβόμαστε.

Μην αφήσεις λοιπόν κανέναν να σε πείσει ότι η βία σε κάνει δυνατό. Η δύναμη δεν μετριέται από το πόσο φοβούνται οι άλλοι, αλλά από το πόσο μπορείς να αγαπάς και να είσαι σημείο καταλλαγής και συμφιλίωσης.

Αν μέσα σου υπάρχει θυμός, μίλησε. Αν αισθάνεσαι μόνος, ζήτησε βοήθεια. Αν έχεις πληγωθεί, μη φοβηθείς να εμπιστευθείς ανθρώπους που μπορούν να σταθούν δίπλα σου. Η σιωπή συχνά μεγαλώνει το τραύμα, ενώ η αγάπη το θεραπεύει.

Μην επιτρέψετε στον θυμό να γίνει η ταυτότητά σας. Μην αφήσετε την οργή να καθορίσει το μέλλον σας. Η πραγματική γενναιότητα είναι να ζητήσεις συγγνώμη. Η πραγματική δύναμη είναι να συγχωρήσεις. Η πραγματική ελευθερία είναι να αγαπάς.

Μη γίνεις μέρος του προβλήματος. Γίνε άνθρωπος που συμφιλιώνει, που ενώνει, που προστατεύει τον αδύναμο και που υπερασπίζεται την αλήθεια χωρίς μίσος. Και να είσαι απόλυτα σίγουρος ότι εν τέλει εσύ θα είσαι ο πραγματικός νικητής.

Αν νιώθεις μόνος, μίλησε. Αν πληγώθηκες, μην κλείνεσαι στον εαυτό σου.

Δεν χρειάζεται να αποδείξεις τίποτε στον Θεό. Είσαι ήδη αγαπημένο παιδί Του. Ο Χριστός δεν ζητά από εσένα να είσαι τέλειος. Η Εκκλησία δεν είναι χώρος για τους «τέλειους». Είναι το σπίτι εκείνων που αγωνίζονται. Ο Χριστός δεν απορρίπτει κανέναν. Περιμένει όλους. Σου ζητά να Του ανοίξεις την καρδιά σου, ώστε να σε κάνει πραγματικά ελεύθερο. Κοντά Του θα βρεις την πραγματική καταξίωση και ειρήνη, που χρειάζεσαι ως πρώτιστα εφόδια στη ζωή σου.

Συμπέρασμα

Η νεανική βία δεν θα εξαλειφθεί μόνο με αυστηρότερους νόμους, κάμερες ασφαλείας ή πειθαρχικές κυρώσεις. Όλα αυτά μπορεί να λειτουργήσουν αποτρεπτικά, αλλά δεν θεραπεύουν την καρδιά του ανθρώπου. Η Εκκλησία, με την πνευματική της εμπειρία δύο χιλιάδων ετών, υπενθυμίζει ότι η αληθινή αλλαγή αρχίζει από την εσωτερική μεταμόρφωση του προσώπου. Μια θεμελιώδης αρχή και πρακτική την οποία αγνοεί ο κόσμος και ιδιαίτερα τα λογής κοινωνικά συστήματα, τα οποία έχουν λάθος αφετηρία. Δεν προσπαθούν να αλλάξουν τον άνθρωπο, αλλά τους θεσμούς και γι' αυτό αποτυγχάνουν! Εάν δεν ανακαινισθεί ο άνθρωπος, το πρωτογενές κύτταρο της κοινωνίας, η κοινωνία δεν πρόκειται να αλλάξει.

Η ποιμαντική απέναντι στη νεολαία οφείλει να είναι εμπνευσμένη από το παράδειγμα του Καλού Ποιμένα. Να συνδυάζει την αλήθεια με την αγάπη, τη διάκριση με τη συμπόνια, την πνευματική καθοδήγηση με τον ειλικρινή διάλογο. Η Εκκλησία καλείται να μην περιορίζεται στην καταγγελία της βίας, αλλά να δημιουργεί κοινότητες όπου οι νέοι θα βιώνουν την αποδοχή, την εμπιστοσύνη, τη συμμετοχή και την ελπίδα.

Η μεγαλύτερη απάντηση της Ορθοδοξίας στη βία είναι η εμπειρία της Ανάστασης. Ο Αναστάς Χριστός νικά το μίσος όχι με εκδίκηση αλλά με συγχώρηση, νικά τον φόβο με την ειρήνη και μεταμορφώνει τον άνθρωπο από φορέα καταστροφής σε φορέα αγάπης. Αυτό είναι το διαχρονικό μήνυμα της Εκκλησίας προς κάθε νέο: η ζωή δεν ολοκληρώνεται με την επιβολή, αλλά με την κοινωνία· όχι με τη δύναμη της βίας, αλλά με τη δύναμη της αγάπης, η οποία **«οὐδέποτε ἐκπίπτει»** (Α΄ Κορ.13,8).

Ευχόμαστε στα αγαπητά μας παιδιά, που είναι το μέλλον της κοινωνίας και της πατρίδος μας, καλή και ευλογημένη νέα σχολική χρονιά, εξαιτούμενοι τον φωτισμό του Παναγίου Πνεύματος, για καλή πρόοδο.

Είθε η ειρήνη που επαγγέλλεται ο Λυτρωτής μας Χριστός να βασιλεύει στις αγνές νεανικές τους ψυχές και η κατοπινή τους πορεία να είναι **«έν καινότητι ζωής»** (Ρωμ.6,4).

***Εκ του Γραφείου επί των Αιρέσεων και Παραθρησκειών της Ι.Μ. Πειραιώς**